

آیت‌الله نایینی کیست؟

۲۴ مرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۲۰

آیت‌الله العظمی میرزا محمدحسین نایینی پس از عمری تلاش و مجاهده در ۲۴ مرداد ۱۳۱۵. ش برابر با ۲۶ جمادی الاول ۱۳۵۵ ق. در حدود ۸۰ سالگی به دیدار معبود شتافت.

آیت‌الله العظمی میرزا محمدحسین نایینی غروی مشهور به علامه نایینی و میرزای نایینی، در سال ۱۲۷۷ هجری قمری در شهر نایین از توابع اصفهان به دنیا آمد.

خاندان این فقیه مبارز همگی از افاضل و روحانیون سرشناس آن دوران به شمار می‌رفتند.

پدر محمدحسین، شیخ الاسلام میرزا عبدالرحیم، از خاندان بزرگ منوچهری بود. علامه نایینی تحصیلات ابتدایی خود را در همان شهر خود آغاز کرد و بعد از مدتی در سن هفده سالگی به اصفهان رهسپار شد و در آن حوزه بزرگ تحصیل علوم دینی را ادامه داد و دروس عالی فقه، اصول، فلسفه و حکمت را از اساتید بزرگ آن دیار آموخت.

این عالم بزرگ بعد از چندین سال کسب علم از محضر عالمان اصفهان در سال ۱۳۰۳ هجری قمری راهی نجف اشرف شد تا از بزرگان آن سامان نیز کسب فیض کند و پس از مدتی نیز به شهر مقدس سامرا مشرف شد تا از محضر شیرزای بزرگ استفاده کند.

مرحوم نایینی بعد از رحلت میرزای شیرازی در سال ۱۳۱۴ قمری به کربلا رفته و بعد از دو سال باز به نجف اشرف مشرف شد.

نایینی بزرگ، در طول این مدت از اساتید بزرگی در اصفهان و عراق کسب فیض کرد که برخی از آنها عبارتند از: ابوالمعالی فرزندی حاج محمد ابراهیم کلباسی، شیخ محمد باقر ایوانکی، جهانگیر خان قشقایی، سید محمد طباطبایی فشارکی، سید اسماعیل صدر، میرزا محمد حسن شیرازی که در حدود نه سال از دانش سرشار این عالم بزرگ استفاده کرد، آخوند ملا حسینقلی همدانی، آخوند خراسانی و دیگر بزرگان.

علامه نایینی تدریس فقه و اصول را در نجف اشرف از حجره مدرسه شروع کرد. این در حالی بود که مرحوم آخوند خراسانی استاد

مسلم حوزه نجف نیز تدریس داشت.

از آن جا که درس علامه نائینی از تحقیق و دقت نظر ویژه‌ای برخوردار بود طولی نکشید بسیاری از فضلا نیز درس تحقیقی و علمی نائینی را پسندیده و در آن شرکت کردند.

با افزایش شاگردان درس از حجره به مسجد منتقل شد و حوزه درسی علامه نائینی با وسعتی که پیدا کرد پس از حوزه درس آخوند خراسانی مقام اول را یافت.

میرزای نائینی برای عموم طلاب دو درس فقه و اصول داشت که دوره درس خارج اصولش تقریباً نه سال طول می‌آشید.

به علاوه تدریس مخصوصی برای شاگردان برگزیده خویش داشت که در آن جلسه، مشکلات علمی را طرح و رسیدگی می‌آورد.

درس مرحوم نائینی از اطلاعات گسترده و مباحث مفید و دسته بندی مناسبی برخوردار بود.

همچنین علامه نائینی بسیار محققانه درس را ارائه می‌داد و مطالب علمی را در چارچوب اصطلاح برهان منطقی و فلسفی و در سطح بالایی مطرح می‌آورد، به گونه‌ای که برای همه شرکت کنندگان در خور درک و فهم نبوده است.

از حوزه درس وی بیشتر کسانی می‌توانسته‌اند بهره‌برند که اندوخته علمی آنان در سطح عالی باشد و در فقه و اصول صاحب نظر باشند.

قبل از زمان علامه نگاشتن درس استاد در حوزه‌ها رایج نبود و اساتید نسبت به آن توجه نداشتند. اما نائینی به ضبط و نگارش درس و یادداشت برداری از مطالب علمی توجه ویژه داشت.

بارها از شاگردان خود می‌آخواست مطالب درس را بدون کم و کاست تقریر کنند از این رو بیشتر شاگردانش مطالب را با دقت هر چه تمام تر می‌نگاشتند.

برخی از شاگردان این استاد مسلم فقه و اصول عبارتند از: شیخ موسی خوانساری نجفی، شیخ محمد علی کاظمینی خراسانی، محمد تقی آملی، سید ابوالقاسم خوئی، سید مرتضی لنگرودی، آقا سید جمال الدین گلپایگانی، سید صدر الدین جزایری، شیخ حسین حلی، شیخ ابراهیم کرباسی، میرزا محمد باقر زنجانی، سید حسن بجنوردی، سید محمد هادی میلانی، سید محسن طباطبایی حکیم، سید محمد حجت کوهکمری، شیخ محمد رضا طبسی نجفی و دیگر بزرگان.

علامه نائینی علاوه بر توانایی‌های علمی در ادبیات عرب و فارسی نیز به جد از اساتید بزرگ محسوب می‌شده است، به گونه‌ای که در درست نویسی در حد وسواس تلاش کرده است و شاید به خاطر همین پرهیز از اشتباه ادبی و سستی در نثر برخی از آثارش را نخواست به چاپ برسد.

اما برخی از تألیفات این فقیه و اصول بزرگ عبارتند از:

حاشیه بر عروه الوثقی، وسیله النجاة رساله عملیه به زبان فارسی، تنبیه الامه و تنزیه المله که این کتاب را برای روشن کردن مشروع بودن مشروطیت و دفاع از آن در برابر استبداد پیشگان نگاشته است.

رساله‌های فقهی و اصولی درباره خلل نماز، لباس مشکوک، نفی ضرر، در باب تزاحم، در شرط متأخر، در تعبدی و توصلی، در ترتب، در معانی حرفیه و کتب دیگر.

علامه نائینی همواره به نماز احترام ویژه می‌گذارد. پیش از اذان به استقبال نماز می‌شتافت.

در نماز از ترس خدا و عذاب الهی ناآرام و بی‌قرار اشک از گونه‌هایش جاری می‌شد.

هنگامی که به نماز می‌ایستاد بدنش می‌لرزید و اشک‌هایش بر محاسنش جاری می‌شد.

مرحوم نائینی از فقیهانی بود که از نیایش نیمه شب حیات معنوی یافته بود.

یکی از نزدیکان ایشان می‌گوید: در این اواخر که ایشان سخت مریض شده بودند، در عین حال دو ساعت به اذان صبح بیدار و مشغول نماز و تهجد می‌شدند و بلند بلند گریه می‌کردند.

در جمله‌ای آیت الله میلانی می‌فرماید: آیت الله نائینی به من گفت: « نماز شب را شرط اجتهاد نمی‌دانم ولی بدون دخالت هم نمی‌دانم! »

یکی از خصوصیات علامه نائینی فروتنی ایشان بود. ایشان نسبت به عالم، جاهل، نیازمند و توانگر برخورد یکسان داشت. در داخل بیت میان خدمتگذار و دیگر افراد فرق نمی‌گذاشت.

آورده‌اند که مرحوم آیت الله نائینی هرگاه می‌خواست در حضور جمعی غذا صرف کنند تا هنگامی که خادمش برای صرف غذا نمی‌آمد، ایشان به غذا دست نمی‌زدند.

علامه احترام اساتید و بزرگان دانش را پاس می‌داشت و در برابر آنان برای خویش جایگاهی نمی‌شناخت.

مرحوم علامه نائینی از جمله فقیهان شیفته مقام ولایت بوده است که در طول عمر پر برکت خویش هیچ گاه از عرض ادب به آستان ملکوتی ائمه(ع) دست برنداشت. چنانچه گفته شده همواره هنگام سحر پیش از آن که درب حرم به روی زایران گشوده شود به شوق زیارت پشت در حرم به انتظار می‌نشسته است.

در سال ۱۳۲۷ قمری، سلطنت استبدادی محمدعلی شاه با به توپ بستن مجلس به پایان عمر خود رسید و مشروطه‌خواهان پس از فتح تهران حکومت را به دست گرفتند.

اما با دخالت اجانب به جای بر سر کار آمدن دانشمندان اسلامی و اجرای احکام دین، فئودال‌ها و غربزدگان و ایادی استکبار رهبری نهضت را به‌دست گرفتند و انقلابی را که علما با اهداف بلندی دنبال می‌کردند از مسیر اصلیش منحرف ساختند و به جای آنکه دشمنان واقعی مشروطه کیفر کنند، شیخ فضل‌الله نوری را بر دار کردند.

اکثر علمای بزرگ نجف اشرف به این امید که خواهند توانست به آن نهضت محتوایی اسلامی ببخشند از آن پشتیبانی کردند، از جمله آن بزرگان آخوند خراسانی و علامه محمدحسین نائینی می‌باشند. از شخصیت‌های بارزی که در عصر نهضت مشروطه‌آ خواهی توانسته است تصویر روشنی از نظام حکومت مشروطه ارائه دهد آیت‌الله العظمی نائینی بود.

ایشان کتاب تنبیه الامه را در انقلاب مشروطه در سال ۱۳۲۷ قمری به زبان فارسی نگاشت که از سوی آخوند خراسانی و شیخ عبدالله مازندرانی مورد تأیید قرار گرفت. نائینی در این کتاب حاکمیت اسلام را با دلیل و برهان قاطع اثبات کرده و پرده از چهره حکومت‌های استبدادی برداشته است و همچنین زندگی در زیر سلطه استبداد را مساوی با برده بودن اعلام می‌کند.

سرانجام حضرت آیت‌الله العظمی میرزا محمدحسین نائینی پس از عمری تلاش در خدمت به اسلام و مسلمین در ۲۶ جمادی الاولی سال ۱۳۵۵ هجری قمری از دنیا رفت و پیکر مطهرش در نجف اشرف با شکوه بسیاری تشییع شد و پس از اقامه نماز توسط آیت‌الله سید ابوالحسن اصفهانی، در جوار حرم مطهر حضرت علی بن ابیطالب(ع) به خاک سپرده شد.

منبع: فارس

آدرس مطلب :

